

Kognitivní funkce z pohledu ergoterapeuta

Simona Kolaříková

Co jsou kognitivní funkce (KF)

- ♦ Umožňují nám vnímat nejen okolí, ale i naše pocity.
- ♦ Používáme je, když se učíme nebo přemýšlíme.
- ♦ Umožňují nám zapojit se do každodenního života

Kdy mohou být KF porušeny?

- ♦ Stáří
- ♦ CMP, úraz mozku
- ♦ Neurodegenerativní onemocnění (Alzheimerova nemoc...)
- ♦ Alkoholismus, užívání návykových látek
- ♦ Psychická nemoc

Co patří mezi KF?

- ♦ Paměť
- ♦ Pozornost
- ♦ Prostorová orientace
- ♦ Myšlení
- ♦ Řeč
- ♦ Exekutivní funkce
- ♦ Hemisféry mozku

Paměť

- ♦ Schopnost přijímat, uchovávat a vybavovat informace, vjemy a zážitky.

Dělení:

- Krátkodobá- uchování informací několik sekund.
- Dlouhodobá- uchování informací několik hodin, týdnů, let.
- Paměť se pojí s **neuroplasticitou**- tj. každodenní učení, chování, myšlení mění anatomii mozku- vznik nových neuronových spojení. V případě poškození mozku může jedna část přenést úkoly na druhou část mozku a vytvoří se nová spojení.
- **Učení**- má spojitost s pamětí. Je to nabytí znalostí, schopností a dovedností.

Pozornost

- ♦ Je funkce vědomí a zajišťuje jeho zaměření určitým směrem, souvisí s pamětí.
- ♦ Důležitá při učení a vykonávání nabytých či již naučených denních činností.
- ♦ Další z vlastností pozornosti je **koncentrace = soustředění**
- ♦ Pozornost ovlivňuje únava!!! Nutno zohlednit v kognitivní rehabilitaci!

Prostorová orientace a vizuální vnímání

- ♦ Pokud není informace přenesena do mozku, jedná se o poruchu a mozek přestává zpracovávat informace.

Poruchy:

Neglect syndrom- porucha uvědomování si podnětů (**zrakových, sluchových, čichových, motorických**) z poloviny prostoru kontralaterálně k mozkové lézi (je-li porucha v mozku v pravé hemisféře, tak je porucha z levé strany). Postižený si tuto poruchu neuvědomuje! Příklad: opomíjí jednu stranu a naráží tělem do věcí, nevidí příjezdějí auto z jedné strany, sní jídlo jen z jedné 1/2 talíře, nakreslí ciferník hodin jen z jedné 1/2, bude vnímat jen jednu polovinu svého těla.

Hemianopsie- částečná slepota nebo ztráta **zraku**, postihuje polovinu zorného pole. Postižený si poruchu uvědomuje a bude ji kompenzovat pohyby hlavy.

Myšlení

- ◆ Umožňuje nám chápat děje kolem nás a jejich významy.
- ◆ Jedná se o proces poznávání pomocí intelektu.
- ◆ Myšlení je úzce spjato s kreativitou (tvořivostí).

Řeč

- ♦ Komunikační složka
- ♦ Řeč má 3 složky- plynulost, porozumění a opakování.

Porucha:

- ♦ **Afázie**- ztráta nebo porucha řeči

A. **Motorická (expresivní)**- člověk má problém vyjádřit svoje myšlenky řečí. Schopnost porozumění řeči je zachována.

B. **Receptivní (senzorická)**- pacient je schopen mluvit, ale nerozumí významu slov ostatních.

C. **Totální**- pacient nerozumí řeči a není schopen mluveného projevu. Nejhorší forma afázie.

Exekutivní funkce

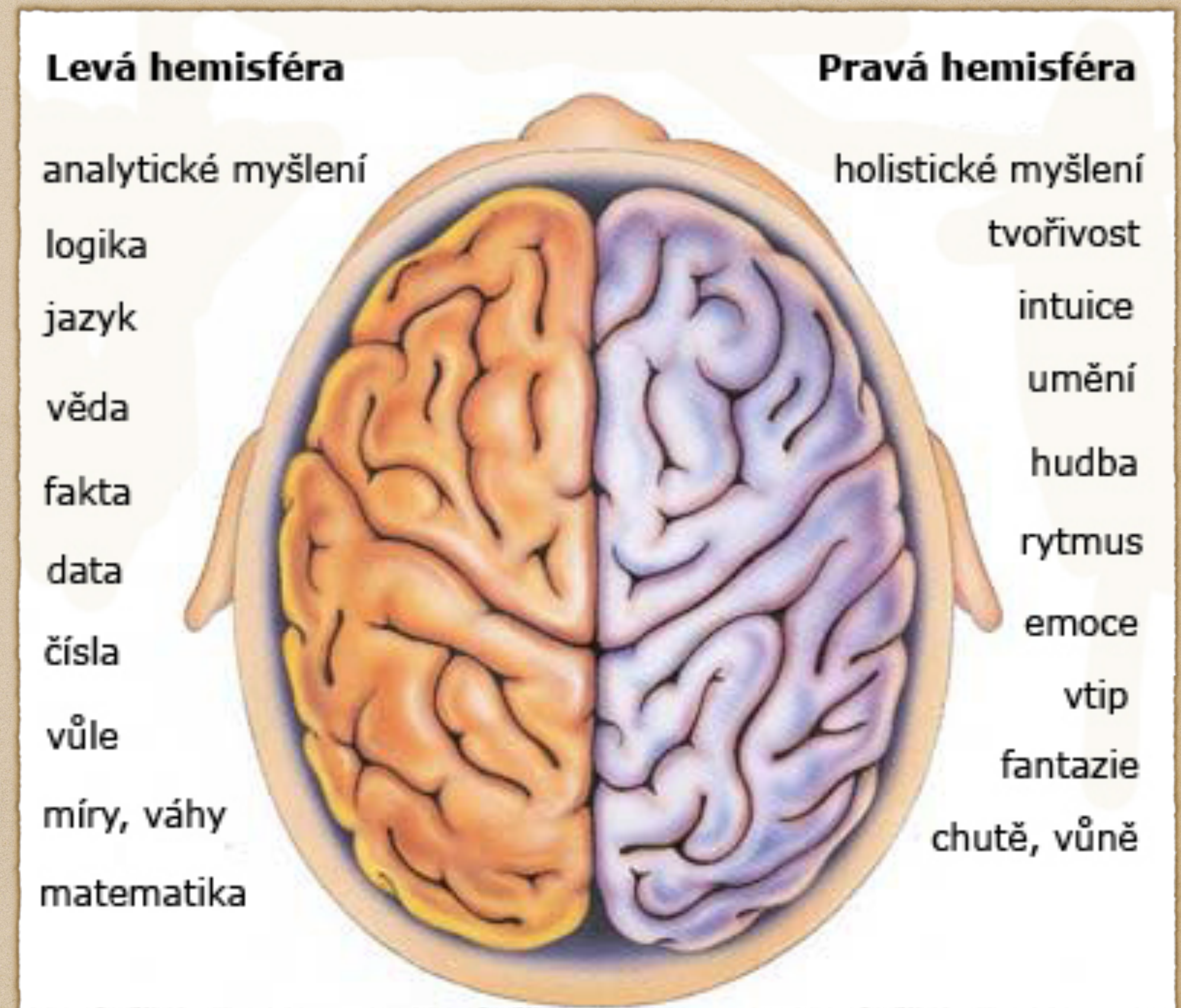
- ♦ Řadíme zde plánování, organizování a řešení problému.
- ♦ Pacient bude mít potíže např. zahájit činnost, špatně se přizpůsobovat novým změnám, zavázat si tkaničku, uvařit čaj, přeložit půlku papíru.
- ♦ V terapii je nutné slovní a praktické vedení odborníkem a následně s rodinou.

Mozkové hemisféry

- ♦ Mozek je složen ze dvou polovin tzv. **hemisfér**
- ♦ Levá hemisféra řídí pravou polovinu těla a pravá hemisféra levou stranu těla.

Funkce mozkových hemisfér

Hemisféry nejsou zcela identické a souměrné.

Kdo trénuje KF?

- ♦ ergoterapeut
- ♦ logoped
- ♦ psycholog

Terapie kognitivních funkcí

- ♦ Souvislost mezi funkčními schopnostmi pacienta a funkcemi kognitivními je významná (nemůžete si namazat chléb, když nevíte, jak to máte prakticky udělat).
- ♦ Mohou být zapomenuty dříve naučené a automatizované pohyby.
- ♦ Kognitivní trénink je nedílnou součástí rehabilitace.
- ♦ Vstupní vyšetření, vlastní terapie, kontrolní vyšetření
- ♦ Důležitá je **spolupráce s rodinou** pacienta a edukace o vhodných technikách, přístupu a aktivnímu podílu pacienta.
- ♦ V terapii se používá- **nácvik ADL činností, kognitivní testy (Mini-Mental test...), počítačové programy s 3D technologiemi, hry, slovní hrátky, nácvik psaní....**
Terapeut vždy vychází z individuálních potřeb pacienta!!!